

שיעורי
הרב אהרן ליכטנשטיין

פסחים

ישיבת הר עציון

אלון שבות

תשע"ג

מהדורת אדר

"ושננתם לבניך ודברת במ"
(דברים ו', ז)

לזכות והצלחה

וועלוועל בן יוסף מאיר שיחי'
יהודית בת עמרם שתחי'

ויוצאי חלציהם

שמואל, חנה, אילה, שלומית,
הדר, יוסף מאיר, ויצחק
שיחי'

עורך ראשי: רונן כץ
עורכים: הרב דניאל וולף, רונן כץ, מתן גלידאי, חיים נבון
התקנה לדפוס: אוריאל כהן
תודתנו לכל העוסקים במלאכה

©

כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון
הדפסה שנייה - תשע"ג

תוכן העניינים

5	הקדמה
7	מבוא
9	תוקפה של בדיקת חמץ
23	בדיקת חמץ לאחר ביטול
33	מועד בדיקת חמץ
45	שוכר ומשכיר בבדיקת חמץ
55	נאמנות על בדיקת חמץ
67	מקח טעות
77	ביטול חמץ
85	הפקר כביטול חמץ
99	חמץ משש שעות ולמעלה
111	שריפת חמץ ביום טוב
125	"שמע מינה מדרבי עקיבא תלת"
139	בל יראה ובל ימצא
155	קבלת אחריות
171	ארנונא
183	ייחד לו בית
199	ביטול חמץ בערב פסח
215	נוסח ברכת המצוות
231	עובר לעשייתן
245	עובר לעשייתן בלולב
255	אין ספק מוציא מידי ודאי
269	ספקות בבדיקת חמץ
285	חמץ נוקשה
303	מפתח תנ"ך ומפרשיו
305	מפתח הש"ס
315	מפתח הרמב"ם
317	מפתח כללי

הקדמה

קובץ זה מורכב משיעורים שנאמרו, במסגרת הלימוד הסדיר, בפני תלמידיי בישיבת הר עציין, בשנת ה'תשס"ג, על הפרק הראשון במסכת פסחים.

זכיתי, בסייעתא דשמיא, שמלאכתי בהבאת הדברים לדפוס תיעשה על ידי אחרים. תלמידים מסורים טרחו ועמלו להעלותם על הכתב, לסדרם ולעורכם, על מנת להציגם על שולחן לומדי תורה ושוחריה. תודה מקרב לב שלוחה לתלמידים אלו: מתן גלידאי, רונן כץ וחיים נבון; תודה המלווה בתפילה ובברכה שיזכו להגדיל תורה ולהאדירה לאורך ימים טובים. משנה תודה לרב דניאל וולף, שהעביר על השיעורים את קולמוסו האיכותי ותיקן בקפדנות את הטעון תיקון.

לסיום, הבעה מחודשת של שתי תפילות רבי נחוניא בן הקנה: בקשה – הנדרשת במיוחד כלפי שיעורים שוטפים – שלא תארע תקלה על ידי ושלא אכשל בדבר הלכה; ושבח והודאה על שזיכני הקב"ה להיות מיושבי בית המדרש, בין השואפים ללמוד וללמד לשמור לעשות ולקיים. אמנם, למרות קביעת הרמב"ם כי התפילות מחויבות מדי כניסה ויציאה, וחרף הנהגת האר"י בהתאם, העידו האחרונים כי "ועכשיו לא נהגו בזה"; ופוק חזי מאי עמא דבר. ברם, בפרסום ספרים, כל כרך מרגש מחדש ומוסיף נדבך לבקשה ולשבח כאחד, בלב מלא תודעת ותחושת הזכות והחובה המעורות בעיסוק בתורה.

יהי רצון שאזכה, יחד עם בני ביתי ותלמידיי, להמשך רחמי וחסדיו; ויתקיים בנו מקרא שכתוב "וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו".

בברכת התורה והמצוה

אהרן ליכטנשטיין

מבוא

אנו מודים לקב"ה שזיכה אותנו להוציא כרך נוסף בסדרת שיעורי הרב אהרן ליכטנשטיין. כרך זה מכיל סיכומי שיעורים בפרק הראשון במסכת פסחים, שאותם העביר הרב במהלך זמן קיץ ה'תשס"ג.

שיעוריו של הרב אהרן ליכטנשטיין, בשונה משיעוריהם של ראשי ישיבה רבים אחרים, מתייחדים בסדר ובשיטתיות שבהם. הרב מלבן את הנושא הנידון מכל צדדיו, ומגדיר בצורה ברורה ומדויקת את היסודות ההלכתיים העומדים בבסיס כל סוגיה.

בספר זה נדפסו שיעוריו של הרב על הפרק הראשון במסכת פסחים. השיעורים אמנם עוסקים בחלק מצומצם יחסית מתוך המסכת, אולם מתוך הסוגיות הנלמדות מגיע הרב לליבון יסודי של הנושאים העיקריים בהלכות חמץ: איסורי בל יראה ובל ימצא, מצוות 'תשביתו', תקנת בדיקת חמץ וגדריה, הגדרת החמץ וביטול חמץ. כמו כן כלולים בספר זה מספר שיעורים העוסקים בתחומים נוספים בהלכה, הנידונים במהלך הפרק: יסודות בהלכות ברכות, איסורי מלאכה ביום טוב ומקח טעות. הרב מנתח בצורה שיטתית ויסודית את העקרונות העומדים בבסיסן של הסוגיות שבפרק, ומציג משנה סדורה ומובנה של הנושאים הללו.

השיעורים מנוסחים בצורה המאפשרת לימוד שוטף ובהיר גם למי שאין לו רקע מוקדם בנושא. בתחילת כל שיעור מובאים המקורות הבסיסיים בסוגיה, המאפשרים למעיין להכין את הסוגיה לפני לימוד השיעור עצמו. בהערות השוליים מצוינים מקורות נוספים, המהווים פתח לאלו המעוניינים להעמיק יותר בנושא הנידון.

קדמו לספר זה קבצי שיעורים על מסכתות זבחים, טהרות, בבא מציעא ובבא בתרא, ועל קונטרס דינא דגרמי. קבצים אלו נחלו הצלחה רבה, וכבר הודפסו מספר מהדורות שלהם. הסדר והמבנה השיטתי שבשיעורי רבנו גרמו לרבים להפציר בנו להוציא קבצי שיעורים בתחומים נוספים.

חובה וזכות היא לנו להודות לרב דניאל וולף, שעבר על השיעורים והוסיף להם את הגהותיו והערותיו. עבודתו היסודית של הרב וולף ניכרת בגוף השיעורים, ובעיקר בהערות השוליים המתלוות לכל שיעור.

אנו מודים לבניהם של הרב מאיר יחיאל ויוכבד חיה הורביץ ז"ל, שהקדישו את המהדורה הראשונה לעילוי נשמת הוריהם.

אנו מודים במיוחד לוועלוועל ויהודית על הקדשת המהדורה החגיגית הנוכחית
היוצאת לכבודו של רבנו במלואת לו שמונים שנה, ומאחלים להם ולמשפחתם הרבה
ברכה והצלחה.

יהי רצון שיזכה אותנו הקב"ה להוציא לאור קבצים נוספים משיעוריו של הרב, על
מנת להגדיל תורה ולהאדירה.

העורכים